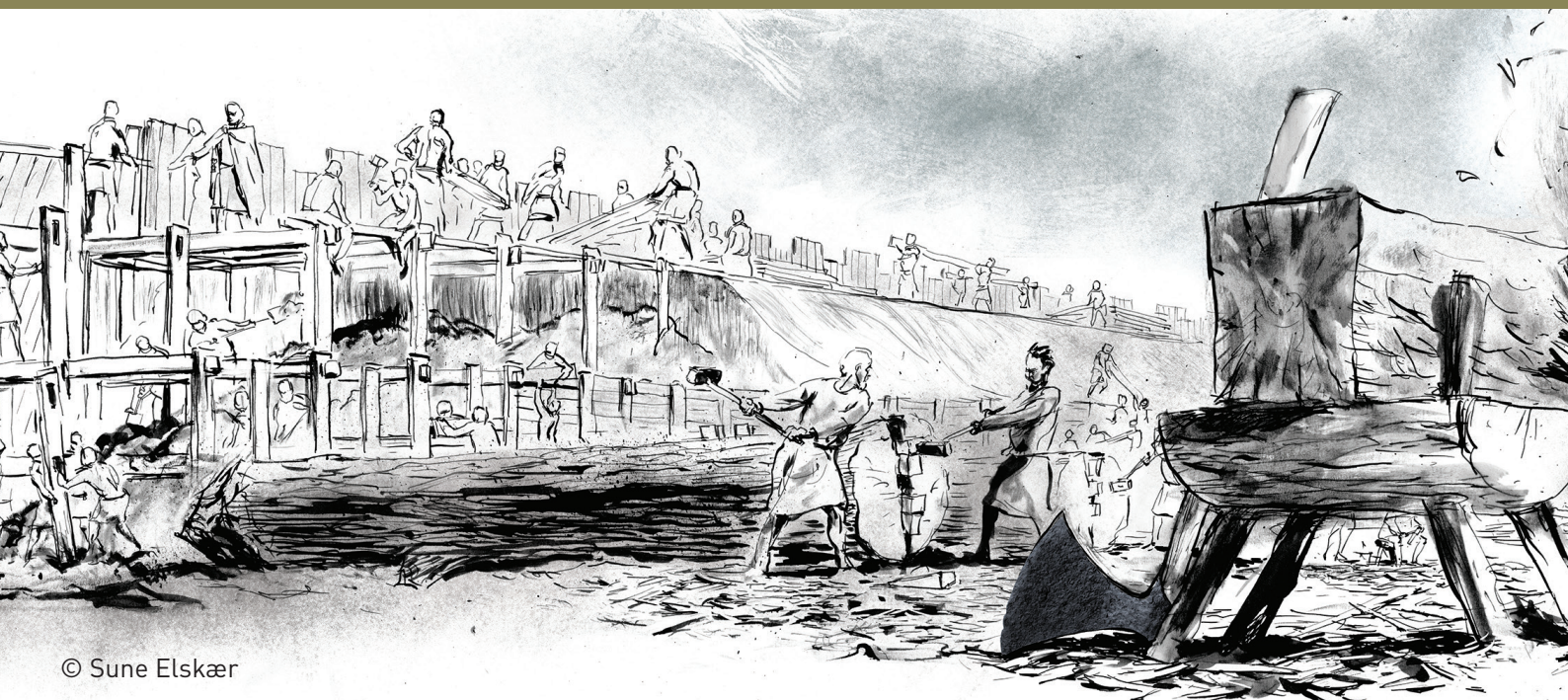

RINGBORGENE

— SPILLET OM MAGTEN

Et forløb om vikingetid, handel og håndværk og magt

© Sune Elskær

ELEVHÆFTE

ODENSE BYS MUSEER

INTRODUKTION

Harald Blåtand var konge i vikingetiden. Han samlede Danmark til ét rige, – og så stod han bag nogle af vikingetidens mest spektakulære bygningsværker: ringborgene

Trelleborg, Aggersborg, Fyrkat, Nonnebakken og Borgring.

Gennem dette undervisningsforløb skal I undersøge, hvad en ringborg er, hvorfor de blev bygget, hvad de er bygget af, og hvem der egentlig byggede dem...

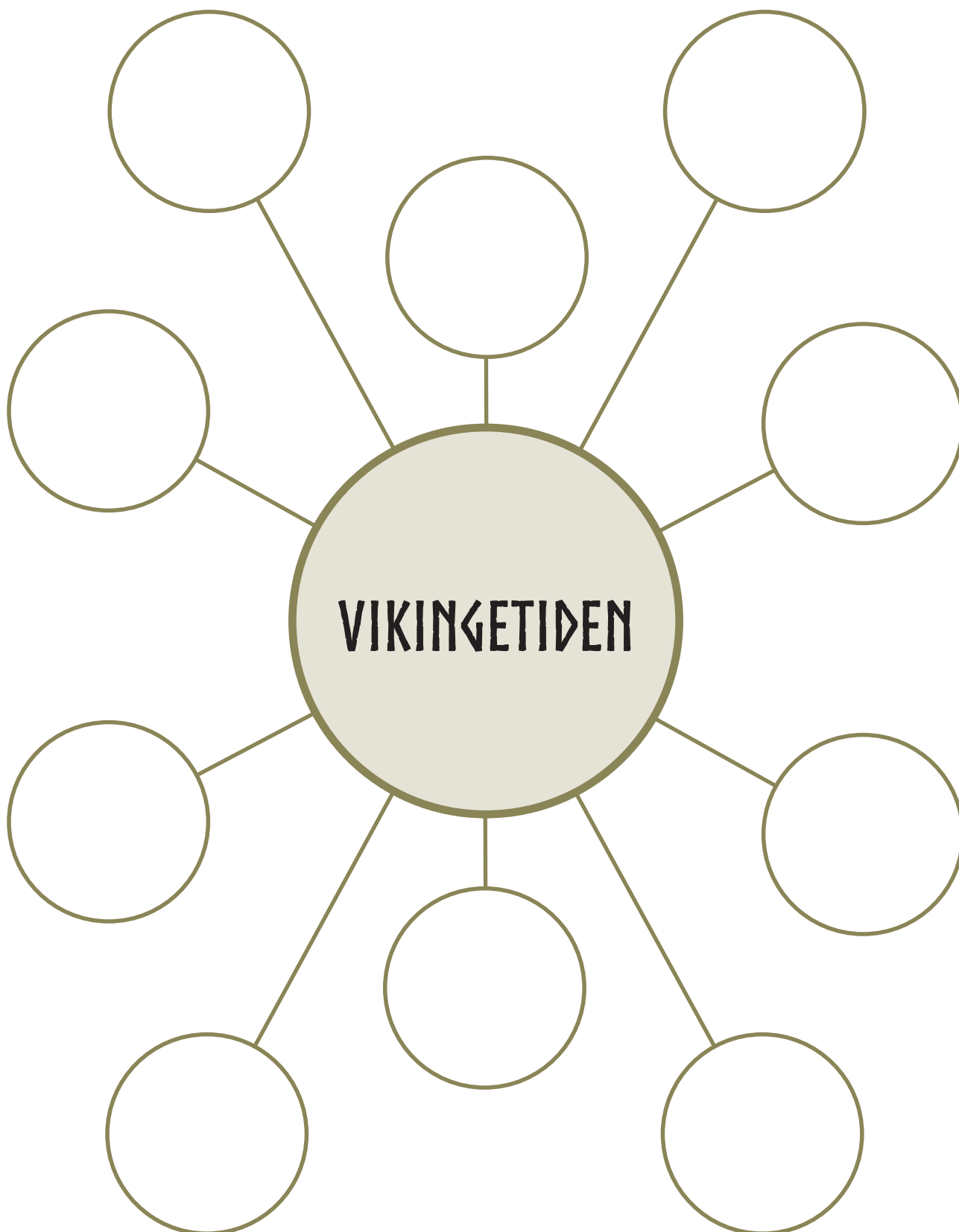
Som afslutning på forløbet skal I se, om I igennem samarbejde og strategi – og ved at bruge al den viden, I har fået gennem forløbet vil kunne vinde magten og bygge jeres egen ringborg.

INDHOLD

Lektion 1:	Hierarki i vikingetiden	4
Lektion 2:	Råvarer og håndværk i vikingetiden.....	12
Lektion 3:	Ringborgene.....	22
Lektion 4:	Ringborgspillet – spillevejledning	26

BRAINSTORMARK

Hvad ved du om vikingetiden? Skriv det du ved i boblerne

LEKTION 1 Hierarki i Vikingetiden

Gruppeopgave: Hvilken viking er du?

I vikingetiden var der stor forskel på, hvilke rettigheder menneskene havde, og hvor meget magt de havde over deres eget og andres liv.

I denne lektion skal I lære om vikingetidens mennesker og om begrebet hierarki.

Sådan gør I:

1. runde (ca. 5 min.):

- Alle i klassen bliver opdelt i grupper med fem elever af jeres lærer.
- Hver gruppe får fem kort. Kortene lægges foran jer på bordet med billedsiden nedad.
- Hver elev i gruppen trækker et kort. Kortet er den rolle, du har fået.
- Beskriv din rolle for de andre i gruppen ud fra det, du kan se på kortet:
 - Er der tale om en mand eller kvinde?
 - Har vedkommende nogen redskaber eller ting?
 - Ser vedkommende rig eller fattig ud?

2. runde (ca. 10 min.):

- Alle, der har samme rolle mødes i nye grupper. Det vil sige, at alle trællene mødes i én gruppe, alle kongerne i én gruppe osv.
- Læs den korte tekst om jeres rolle på side 6-10 og svar på spørgsmålene sammen i gruppen.

3. runde (ca. 10 min.):

- Gå tilbage til din første gruppe og fortæl på skift, hvad I har lært om jeres rolle og deres status i vikingetiden.
 - Brug spørgsmålene fra 2. runde som hjælp til at fortælle om din rolle.

AT VÆRE KONGE

En konge var en stormand, der havde fået samlet nok mænd omkring sig og var tilpas rig til, at de andre stormænd accepterede hans magt. Kongens rige bestod af de områder, der havde stormænd, som støttede ham. Derfor kunne der godt være flere konger på samme tid i det område, der i dag er Danmark. Kongens vigtigste opgave var at beskytte sit rige mod fjender udefra. Det var også vigtigt, at han drog på togt og samlede rigdom sammen, så han kunne belønne sine mænd, afholde store fester og holde sine stormænd glade, så de stadig støttede ham.

Det var først, da Harald Blåtand blev konge efter sin far Gorm den Gamles død i 960 e.Kr., at kongemagten første gang gik i arv. Indtil da skiftede kongemagten mellem de lokale stormænd.

1. **Hvordan blev man konge i vikingetiden?**
2. **Hvad var kongens vigtigste opgave?**
3. **Kan du komme i tanke om noget, som ikke var godt ved at være konge?**
4. **Ville du gerne have været konge, hvis du havde levet i vikingetiden?**
5. **Minder kongens rolle om noget, du kender i dag?**

AT VÆRE KRIGER

I vikingetiden var hele Danmark efterhånden blevet opdyrket, og manglen på ny landbrugsjord gav familiens yngste sønner udsigt til en fremtid uden jord og selvstændighed, da de ikke kunne arve gården, som den førstefødte søn kunne. Enten blev de yngre sønner professionelle krigere kaldet hirdmænd, en slags livvagter, for stormændene, eller også gik de ombord på de store krigsskibe og drog i viking, som de kaldte det, når de drog ud for at plyndre og stjæle.

Krigernes job var først og fremmest at beskytte deres stormand. Deres løn bestod af kost, logi og æren. Desuden spillede gaver som guld- og sølvsmykker en stor rolle i forholdet mellem hirdmand og stormand, for det var vigtigt for krigeren at blive så rig som mulig. Ellers var

der ikke nogen, som ville tage sig af ham, hvis han blev såret eller blev for gammel til at slås. For krigerne var det en ære at dø på slagmarken, fordi de så kom i Valhalla.

1. **Hvem blev kriger i vikingetiden?**
2. **Hvad betyder det at være hirdmand?**
3. **Hvad betyder det at drage i viking?**
4. **Ville du gerne have været kriger, hvis du havde levet i vikingetiden?**
5. **Minder krigerens rolle om noget, du kender i dag?**

AT VÆRE BONDE

At være bonde i vikingetiden betød at være fri. Som fri mand var du under kongens beskyttelse, du måtte bære våben, og du havde ret til at blive hørt på tinget, som var vikingetidens retssal. Men det var ikke noget let liv – bonden skulle sørge for mad til sin familie og resten af gårdens beboere, som kunne bestå af op mod 50 personer, fordi flere generationer ofte boede på samme gård, og der kunne også være mange trælle, som var vikingetidens slaver.

Ud over det skulle bonden altid stå klar, hvis kongen indkaldte ledingshæren, som svarer til vor tids værnepligt. Bonden skulle altså være parat til at drage på togt – og efterlade gården og overlevelsen til gamle, kvinder, børn og trælle, hvis kongen krævede det.

1. **Hvad havde du ret til som bonde i vikingetiden?**
2. **Hvad skulle du altid være parat til, hvis kongen krævede det?**
3. **Syntes du, at det var godt at være bonde i vikingetiden?**
4. **Hvad syntes du om, at vikingerne havde trælle? Hvad var fordele og ulemper?**
5. **Ville du gerne have været bonde, hvis du havde levet i vikingetiden?**
6. **Minder bondens rolle om noget, du kender i dag?**

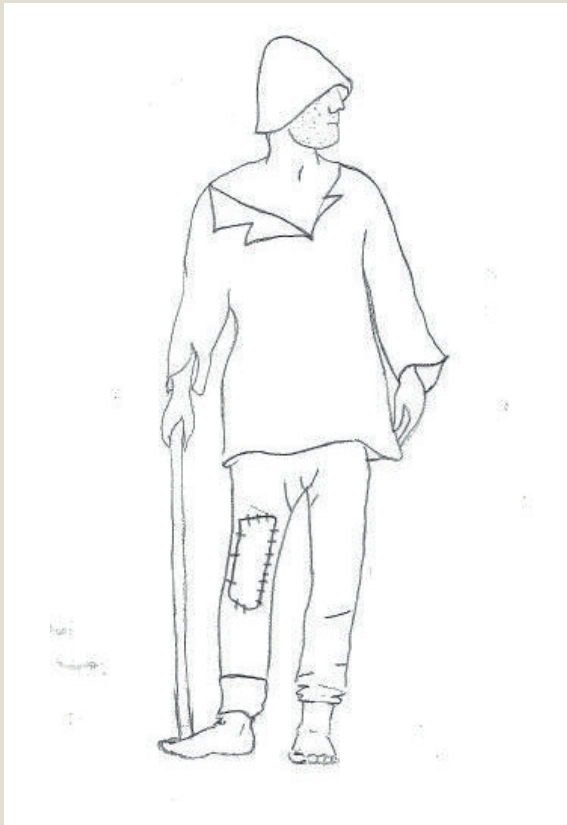

AT VÆRE KVINDE

Meget tyder på, at vikingetidens kvinder var selvstændige og havde mange rettigheder. En kvinde i samfundets øverste lag havde ret til sin ejendom og kunne arve efter sine forældre. Piger blev betragtet som parate til at blive gift, når de var cirka 16 år gamle. Ofte var det forældrene, som bestemte, hvem de skulle giftes med, da ægteskabet var en måde, som forældrene kunne bruge til at sikre familiens status.

Kvindernes daglige liv foregik både i og uden for huset. Kvinderne skulle tage sig af børnene og de ældre. De stod for den omfattende madtilberedning og konservering, som betyder, at de tilberedte maden, så den kunne holde sig i lang tid. Derudover havde de ansvaret for at lave stof til husholdningen, med alt hvad det indebar af bearbejdning, spinding og vævning. Kvinderne havde kvindelige trælle, som var vikingetidens slaver, til at hjælpe dem med arbejdet.

1. **Hvad havde du ret til som kvinde i vikingetiden?**
2. **I hvilken alder kunne pigerne blive gift i vikingetiden?**
3. **Hvem hjalp kvinderne med arbejdet på gården?**
4. **Hvad syntes du om, at vikingerne havde trælle? Hvad var fordele og ulemper?**
5. **Syntes du, at det var godt at være kvinde i vikingetiden?**
6. **Hvad er der af forskelle og ligheder ved kvindens rolle i dag?**

AT VÆRE TRÆL

Træl er vikingetidens ord for slaver. Trælle var mennesker, der ikke havde nogen personlige rettigheder og de var bondens eller stormandens ejendom. De blev betragtet som avancerede husdyr, og de boede formentlig i langhusets mørkeste ende sammen med husdyrene. Opførte trællene sig ikke ordentligt, blev de pisket.

Vikingebønderne brugte trællene i husholdningen og til det hårdeste og mest beskidte arbejde i marken. Særligt kønne trællepiger, eller trælle som var dygtige til et håndværk, kunne få et bedre liv, og nogle oplevede endda at blive sat fri af deres ejer. Trællene kom til Danmark som krigsbytte fra de store krigstogter og blev derefter solgt på markedspladsen.

1. **Hvad var trællenes rettigheder?**
2. **Hvem ejede trællene?**
3. **Hvor boede trællene på gården?**
4. **Hvad skete der med trælle, som ikke opførte sig ordentligt?**
5. **Hvad syntes du om, at vikingerne havde trælle? Var der både fordele og ulemper?**
6. **Minder trællenes rolle om noget, du kender i dag?**

HARALD BLÅTAND – KONGE AF DANMARK

Harald Blåtand var konge i Danmark i vikingetiden fra cirka 598 - 987 e.Kr., og han var søn af Gorm den Gamle og Thyra Danebod. Han havde tilsyneladende en dårlig fortand, som var årsagen til hans tilnavn.

Harald Blåtand er en meget berømt konge, som sikrede sig magten i hele Danmark, erobrede dele af Norge og kæmpede mod den tyske kejser om herredømmet over Sønderjylland.

Vi ved meget om Haralds tid som konge, fordi han stod bag en række meget store bygværker, blandt andet ved Dannevirke i Sønderjylland, fem store ringborge og Ravnings Enge-broen ved Vejle Ådal.

Og så var det Harald Blåtand, som gjorde danskerne kristne.

Jelling – kongens hovedsæde

I kongebyen Jelling opførte Harald Blåtand et gravminde for sin far, Gorm den Gamle, og mor, Thyra Danebod. Gravmindet bestod af en kæmpe stor gravhøj og en enorm skibssætning. Efter at Harald Blåtand indførte kristendommen i Danmark, rejste han også en runesten, som kaldes Jellingstenen. På Jellingstenen skrev Harald Blåtand med runer om sine forældre og fortalte om, hvordan han samlede landet og indførte kristendommen. Runestenen kaldes også for Danmarks dåbsattest, og her er, hvad der står på den:

"Harald konge lod gøre disse kumler efter Gorm sin fader og efter Thyra sin moder - den Harald som vandt sig Danmark al og Norge og gjorde danerne kristne".

© Det Kongelige Bibliotek

Harald Blåtands død

Harald Blåtands ambitioner og opførelsen af de mange bygværker gjorde ham upopulær blandt befolkningen. De store projekter var dyre, og den lokale befolkning må have skullet give mad, trælle og arbejdstimer til kongen, for at de kunne lykkes. I 986 - 87 ledte Haralds søn, Svend Tveskæg, et oprør mod kongen, som resulterede i, at Harald Blåtand døde.

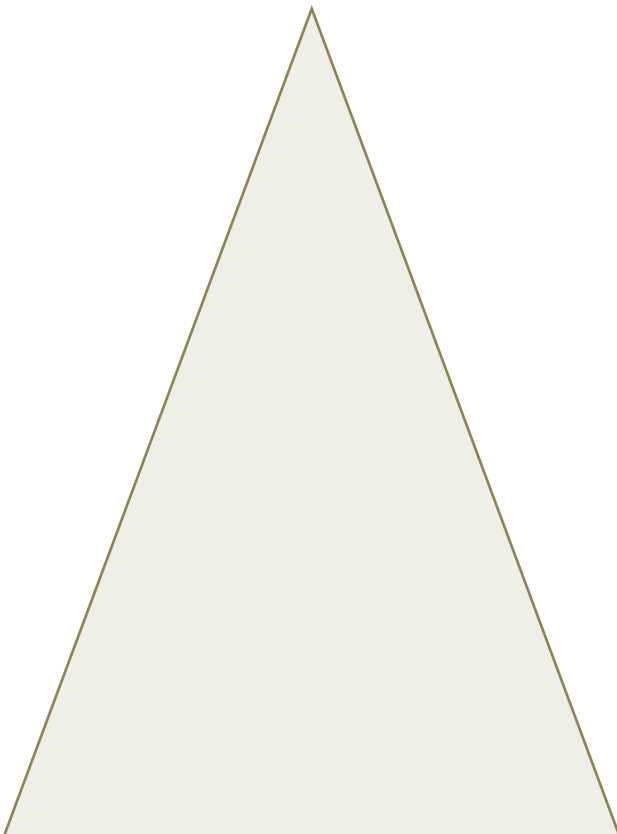
FAKTABOKS - HIERARKI

Hierarki er en måde at rangordne mennesker på som værende mere eller mindre værd end andre.

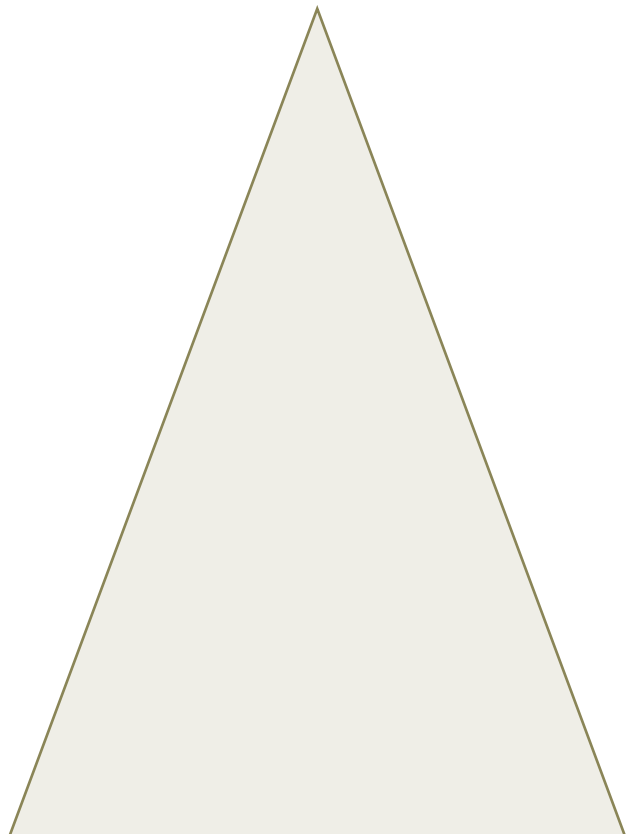
Forskelle som rig og fattig, barn og voksen, fri og ufri, magt og rettigheder er med til at bestemme menneskers plads i hierarkiet.

En hierarkisk trekant kan vise denne forskel ved, at mennesker med mest magt hører til i toppen af trekanten, og dem med mindst magt er nederst.

HIERARKI I VIKINGETIDEN

HIERARKI I DAG

Refleksion:

Hvad har du lært om vikingernes roller? Tilføj din nye viden til dit brainstormpapir.

LEKTION 2 Råvarer og håndværk i vikingetiden

Gruppeopgave: Vikingernes råvarer

I vikingetiden fremstillede de selv hovedparten af den mad og de redskaber og byggematerialer, som de havde et behov for hjemme på gården. Ting fra andre lande og fornemme ting handlede de på markederne, hvor der var handelsfolk fra hele Europa, og hvor de håndværkere, som specialiserede sig i at fremstille særlige ting, boede.

I denne lektion skal du undersøge nogle af vikingetidens håndværkere og deres råvarer.

Sådan gør I:

- Alle samles i grupperne fra første lektion.
- Hver gruppe får tildelt et undersøgelsesområde af jeres lærer:

De fem undersøgelsesområder er:

1. Sølvsmeden
2. Væveren
3. Husbyggeren
4. Pottemageren
5. Smeden

- Læs den korte tekst om jeres undersøgelsesområde på side 13-18 og svar på spørgsmålene til området sammen i gruppen.
- Find mere viden om jeres undersøgelsesområde på internettet. Hvis I finder noget, skal I huske at uploade et billede til den digitale opslagstavle. Angiv, hvor I har fundet billedet og vurder, om det er en troværdig hjemmeside.

AT VÆRE SØLVSMED

Sølv var vikingetidens vigtigste ædelmetal. Der findes ikke sølv naturligt i Danmark, derfor kom det til landet i store mængder fra vikingernes mange togter ud i Europa. Vikingerne handlede sig til sølvet eller plyndrede det.

Herhjemme blev størstedelen af sølvet smeltet om og lavet til smykker, mønter og små figurer, som passede til moden herhjemme. Når sølvet skulle støbes, lavede smeden først en model af bivoks, herefter blev den omsluttet af ler, der så blev brændt, så voksen smeltede. Nu havde sølvsmeden en form, og når den var kølet af, blev flydende sølv hældt i formen. Når den var hærdet, blev formen smadret og ud kom smykket.

1. Hvilke af jeres roller havde genstande af sølv?

2. Hvad tror I, de brugte dem til?

3. Find et billede på nettet af en ting fra vikingetiden lavet af sølv.

AT VÆRE VÆVER

Det var vigtigt for menneskene i vikingetiden, at de selv kunne lave deres tøj, for det var dyrt at købe stof på markedet. Tekstilproduktion var et kompliceret og tidskrævende arbejde, som startede med, at ulden fra fårene blev rengjort, og derefter skulle det spindes, farves med egnens planter, og til sidst skulle væverne væve stoffet. Det var også væverne, der lavede sejlene til vikingeskibene, og det var et enormt arbejde! Sejlene kunne være op mod 100 kvadratmeter store, og det tog flere år at væve de helt store vikingesejl. De rigtig dygtige vævere kunne slå sig ned som håndværker i byerne og på handelspladserne.

1. Hvem af jeres roller, vævede?

2. Hvorfor tror I, at man vævede?

3. Find et billede på nettet af en ting fra vikingetiden, som er vævet.

AT VÆRE HUSBYGGER

På vikingernes gård var langhuset den centrale bygning, og hér boede både dyr og mennesker sammen. Huset blev bygget af materialer, som fandtes naturligt; træ, ler og strå. Huset blev bygget med to rækker af store træstolper, som bar taget og støttede væggene. De begyndte med at fælde nogle ret tykke træer med deres økser. Det skulle være lige træer med lige stammer på 5-6 meters højde. De huggede træernes grene af og skrælledede barken af. De gravede store, dybe huller i jorden og satte træstammerne ned i dem. Det krævede op mod 50 store egetræer at bygge et hus.

Derefter skulle der graves ler op af jorden, som blev æltet med dyremøg og strø, inden det blev klasket op på væggene. Det tætnede huset mod vind og vand. Taget bestod som oftest af et stråtag, hvor stråene var blevet skåret på bredden af en nærliggende sø. Det var altså et stort arbejde både at indsamle alle råstofferne til husene og derefter at bygge huset.

1. Hvem byggede husene i vikingetiden?

2. Hvem og hvor mange boede i langhusene?

3. Find et billede på nettet af, hvordan et hus fra vikingetiden kan have set ud.

AT VÆRE POTTEMAGER

Ler findes naturligt og gårdens folk vidste, hvor de kunne finde ler i jorden. De gik gerne langt for at hente den bedste ler. Leret blev gravet op og kørt hjem til gården. Inden de begyndte at forme leret, blev det æltet sammen med småsten, fordi leret på den måde bedre kunne tåle at blive brændt. Når et lerkar skulle formes, skete det ved, at de trillede lange tynde pølser af ler, som de opbyggede karret med ved at lægge pølserne oven på hinanden i ringe og derefter blev pølserne glattet sammen og overfladen pudset af med en klud. Nogle gange blev lerkarret dekoreret med streger og mønster, som de ridsede i karrets overflade. Herefter blev lerkarret brændt hårdt i en ovn og var klar til brug.

1. Hvilken af jeres roller, fremstillede lerkar i vikingetiden?

2. Hvad brugte man lerkarrene til i vikingetiden?

3. Find et billede på nettet af, hvordan et lerkar fra vikingetiden kan have set ud.

AT VÆRE SMED

I vikingetiden blev jern udvundet af noget, der hedder myremalm, som findes naturligt i de danske moser. I store ovne blev malmen smeltet for at udvinde jernet. Det er en lang og kompleks proces, og det kræver cirka 20 kg myremalm for at lave 3-4 kg. jern.

Smeden var uundværlig i vikingetiden, for alle havde brug for hans redskaber. I byer og på handelspladser slog de dygtige våbensmede sig ned, for krigerne havde brug for deres våben.

1. Ibløndt hvilken af jeres roller, tror I man finder smeden?

2. Hvilke ting lavede man i jern?

3. Find et billede på nettet af en ting fra vikingetiden lavet af jern.

OPGAVEARK 1 - REDSKABER

Sæt en streg mellem det billede og den tekst, som hører sammen.

Smeden

Væveren

**Potte-
mageren**

**Hus-
byggeren**

**Sølv-
smeden**

OPGAVEARK 2 - RÅVARER

Sæt en streg mellem det billede og den tekst, som hører sammen.

Smeden

Væveren

**Potte
mageren**

**Hus-
byggeren**

**Sølv-
smeden**

HANDEL I VIKINGETIDEN

Hvad handlede vikingerne med?

I vikingetiden var langt de fleste mennesker selvforsynende. Det betyder, at de selv byggede, dyrkede og fremstillede deres huse, deres mad, deres tøj – ja, alle deres ting og redskaber. Nogle enkelte var så dygtige til deres håndværk, at de kunne leve af at sælge deres ting på markeder. Andre vikinger rejste ud i Europa og tog mange fine ting med hjem, som de solgte videre. Derfor ser vi i vikingetiden, at handlen blomstrer, og at de første byer som Ribe, Aarhus og Hedeby bliver grundlagt.

De fleste byer blev placeret i nærheden af vand, da det var med skibe, at varerne blev transporteret rundt. Det var især de dygtige håndværkere, som boede inde i byerne, men handlen var også baseret på, at de lokale bønder bragte gårdens overskud ind til byen og handlede – ofte i form af byttehandler. Bøndernes korn, husdyr eller grøntsager kunne byttes til redskaber eller luksusgenstande som smykker og fine klæder.

Hvordan handlede vikingerne? Fra bytteøkonomi til møntøkonomi

I begyndelsen af vikingetiden havde vikingerne ikke noget mønts system, i stedet byttede de varerne. For eksempel: "Du kan købe en ko af mig for to trælle og tre sække med roer". Men mange andre steder i Europa var befolkningerne begyndt at handle med sølvmønter. Sølvmønterne mødte vikingerne, når de drog ud for at handle med andre lande, og disse mønter tog de med sig hjem. Vikingerne vidste ikke, at sølvmønten kunne have en fast værdi og brugte i stedet møntens vægt som det, der bestemte værdien. På den måde kunne de for eksempel købe et sværd for 125 gram sølv. Derfor finder arkæologerne mange afklippede mønter fra den danske vikingetid rundt omkring i Danmark.

Sølvmønter fundet ved Kærbyholm på Fyn, som er blevet klippet i stykker. Gad vide, hvad de er blevet brugt til at købe for 1000 år siden? © Odense Bys Museer.

ELEVOPGAVER

Elevopgave 1 – råvarers værdi

Hvilken råvare, synes du, var mest værdifuld? Giv følgende råvarer tal fra 1-6.
1 er mest værdifuld, og 6 er mindst.

☐ Træ	☐ Ler
☐ Jern	☐ Uld til tøj
☐ Sølv	☐ Mad

Hvorfor? - Begrund dine valg (der er ikke noget rigtigt svar).

Elevopgave 2 – tings værdi

Hvilken ting, synes du, var mest værdifuld?
1 er mest værdifuld, og 6 er mindst.

☐ Guldsmykker	☐ Mad
☐ Våben	☐ Huse
☐ Tøj	☐ Sølvsmykker

Hvorfor? - Begrund dine valg (der er ikke noget rigtigt svar).

Refleksion:

Hvad har du lært om vikingernes handel? Tilføj din nye viden til dit brainstormpapir.

LEKTION 3 Ringborgene

Gruppeopgave: Undersøg ringborgene

Nu skal I blive klogere på vikingetidens fem ringborge

De fem ringborge er:

1. Aggersborg
2. Fyrkat
3. Nonnebakken
4. Trelleborg
5. Borgring

Sådan gør I:

- I samles i jeres grupper fra første lektion.
- Læs teksten De danske ringborge på side 23.
- Hver gruppe får tildelt en ringborg af læreren.
- Svar på spørgsmålene i researchopgaven på side 24 ved at finde svarene i teksten "Ringborgene" og søge mere information på internettet.
- I skal bagefter fremlægge jeres nye viden for de andre grupper og skiftevis stille spørgsmål til hinanden. Aggersborg-gruppen stiller spørgsmål til Fyrkat-gruppen. Fyrkat-gruppen stiller spørgsmål til Nonnebakken-gruppen og så fremdeles.

DE DANSKE RINGBORGE

Ringborgene er fem store og runde borge fra vikingetiden. De er nogle af de mest kendte monumenter fra vikingetiden. Borgene er imponerende fæstningsværker hver for sig, men det helt særlige ved dem er, at de er bygget som et samlet projekt – et netværk af borge – på tværs af Jylland, Fyn og Sjælland.

De fem borge er: Aggersborg ved Limfjorden, Fyrkat ved Hobro, Nonnebakken i Odense, Trelleborg ved Slagelse og Borgring ved Køge.

Hvad er en ringborg fra vikingetiden?

Ringborgene er imponerende store forsvarsborge, der er helt runde, og som, da de blev bygget, havde jordvolde, der rejste sig 4-5 meter op i landskabet. Der var dybe voldgrave omkring voldene, og der var porte rettet med de fire verdenshjørner. Inde på borgpladsen lå der huse, som formentligt har været en slags kaserne, og de har kunnet rumme hundredvis af mennesker.

© Odense Bys Museer

© Nordjyllands Historiske Museum

Ringborgene var helt ens i indretningen, og det var en fuldstændig ny måde at bygge på i Danmark. Der har formentligt været én bygmester, som har rejst rundt imellem borgene og overvåget byggerierne.

Borgene har diametre fra 120 meter til 240 meter. Således kunne der inde på Fyrkats borgplads have været knap to fodboldbaner, mens der på Aggersborg, som er den største af ringborgene, kunne have været seks fodboldbaner.

Hvem byggede ringborgene?

Borgene blev opført over et kort tidsrum mellem 974-981 og var kun i brug i 10-15 år. I den periode var det **Harald Blåtand**, som var konge i Danmark. Det må have krævet enorme ressourcer at opføre borgene, både i forhold til antallet af mennesker, som skulle udføre arbejdet, men også mængderne af træ og jord til byggeriet. Endelig har også bunkerne af mad og drikke, der skulle brødføde menneskene under byggeriet, været omfattende. En sådan mobilisering af mennesker og råvarer må have krævet en stærk magt: *en kongemagt*.

Find svar på følgende spørgsmål om jeres ringborg:

1. Hvor ligger ringborgen?

2. Nævn tre ting, som I ved om ringborgene?

3. Hvor meget ny viden kan I finde ud af om jeres ringborg ved at kigge på nettet?

- Hvor mange diameter er jeres ringborg?

- Hvor mange huse har der været på ringborgen?

- Ligger der noget omkring ringborgen?

- Er der tegn på, at ringborgen har været under angreb?

4. Hvordan tror I, at jeres person/rolle var involveret i opførelsen af ringborgene?

Oplæg til diskussion

Vi ved, at ringborgene blev opført, mens Harald Blåtand var konge, men vi ved ikke hvorfor. Forskerne peger på to mulige tolkninger:

1. Enten blev de opført som en del af det Harald Blåtand skrev på Jellingstenen at han samlede hele Danmark under sin kongemagt. Borgene kan altså tolkes som tvangsborge, som gjorde kongemagten tydelig i hele landet, og hvorfra Harald kunne nedkæmpe eventuelle oprør.
 2. Eller også var de en del af Harald Blåtands forsvar af kongeriget mod trusler udefra. I særdeleshed er det krige mod den tyske kejser i Sønderjylland, hvor borgene kan ses som et led i at modstå en invasion sydfra. På den måde kan ringborgene have givet beskyttelse for befolkningen og dannet et stærkt samlet forsvar.
- Diskuter, hvilken teori, I tror, er den rigtige?
 - Måske I har jeres helt eget bud på en tolkning?

 - Diskuter om teorierne har betydning for, hvilken type konge Harald Blåtand var?

Refleksion:

Hvad har du lært om ringborgene? Tilføj din nye viden til dit brainstormpapir.

LEKTION 4 Spillet om magten

I skal nu spille et spil, som handler om at redde Danmark fra rigets fjender. Kong Harald Blåtand har befalet, at der skal opføres fem forsvarsværker fordelt i riget. Det hold, som først opfører sin ringborg, får kongens gunst og har vundet spillet.

Jeres hold består af fem medlemmer:

1. Konge
2. Krieger
3. Bonde
4. Kvinde
5. Træl

- Kan I huske, hvem som er hvem?

Hver landsdel har fået udleveret en kasse med:

- 1 spilleplade
- 1 terning.
- 1 puslespil med 15 brikker.
- 60 råvarekort (fordeles i 6 bunker)
- 150 spørgsmålskort (ligges i en bunke)

Gør spillepladen klar!

Sådan spilles spillet:

1. En fra holdet læser et spørgsmålskort, og I forsøger som hold at besvare spørgsmålet. Hvis svaret er korrekt, må I slå med terningen. Terningens øjne bestemmer, hvilken råvare I må tage:
 1. Tøj
 2. Jern
 3. Mad
 4. Træ
 5. Sølv
 6. Guld
2. Når I har samlet én af hver råvare, kan I bytte seks råvarer til én puslespilsbrik.
3. Når puslespillet er samlet, er jeres ringborg bygget færdig, og spillet er slut.
4. Undervejs i spillet vil I blive mødt af udfordringer, som jeres roller skal løse, så vær hele tiden klar til at dyste mod de andre hold.

Det hold, som først får samlet sit puslespil og dermed bygget sin ringborg, vinder spillet!

